

ARGUMENTAREA NECESITĂȚII

aprobării semnării Convenției Consiliului Europei privind protecția profesiei de avocat

A. Descrierea tratatului

1. Informații generale

Consiliul Barourilor și Societăților de Drept din Europa (CCBE), care reprezintă peste un milion de avocați din 46 de state europene, a avut un rol esențial în redactarea și definirea conținutului Convenției Consiliului Europei privind protecția profesiei de avocat (în continuare – Convenția). Inițiativa elaborării acestui instrument juridic internațional obligatoriu a fost propusă de CCBE, ca reacție la amenințările tot mai frecvente la adresa independenței profesiei de avocat. În calitate de membru observator al Comitetului european privind protecția profesiei de avocat, organism însărcinat cu redactarea Convenției, CCBE a contribuit activ la structurarea conținutului acesteia, asigurând coerența normelor propuse cu diversitatea sistemelor juridice existente în Europa.

Convenția va fi deschisă oficial spre semnare pe 13 mai 2025 și va intra în vigoare la expirarea a trei luni după ce cel puțin opt state, dintre care minimum șase membre ale Consiliului Europei, o vor fi ratificat, aprobat sau adoptat.

Convenția este primul instrument juridic internațional care protejează avocații împotriva amenințărilor, intimidărilor și altor forme de ingerință, asigurându-le un cadru de securitate și independență necesar pentru exercitarea profesiei. Convenția se inspiră din documente anterioare, cum ar fi Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) (1950), Principiile de bază privind rolul avocaților, adoptate de al VIII-lea Congres al ONU pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților (1990), Recomandarea Rec(2000)21 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat și Rezoluția 44/9 a Consiliului ONU pentru Drepturile Omului privind independența și siguranța avocaților, adoptată la cea de-a 44-a sesiune a Consiliului pentru Drepturile Omului (2020).

Convenția a fost adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei pe 12 martie 2025, finalizând astfel un proces complex de negociere început în 2018. Aceasta stabilește norme privind protecția confidențialității comunicărilor dintre avocați și clienți, accesul avocaților la dosar și libertatea de exprimare a acestora, precum și aspecte privitoare la disciplina profesională și măsuri specifice de protecție pentru avocați și asociațiile profesionale. În plus, Convenția prevede măsuri concrete pentru garantarea independenței avocaților, protejarea lor împotriva ingerințelor abuzive și recunoașterea dreptului acestora de a acționa liber în interesul justiției și al clienților lor. Respectarea Convenției va fi monitorizată de Grupul de Experți pentru Protecția Avocaților (GRAVO) și de Comitetul Părților.

Convenția are o structură formată dintr-un titlu, un preambul, 5 capitole, 24 de articole și o anexă.

2. Informații privind conținutul tratatului

a) obiectul și scopul tratatului

Obiectul Convenției este de a stabili un cadru juridic internațional care garantează independența și protecția avocaților în exercitarea profesiei, asigurându-le un mediu sigur, fără amenințări, intimidări sau interferențe externe în activitatea lor. Scopul principal al Convenției este de a proteja drepturile fundamentale ale persoanelor, prin garantarea unei justiții imparțiale, în care avocații

pot acționa liber, respectând principiile etice și deontologice ale profesiei. Convenția protejează confidențialitatea comunicărilor avocat-client, dreptul avocatului de a refuza preluarea unui caz fără a fi supus presiunilor externe și interzice utilizarea sistemului judiciar în scopul intimidării sau hărțuirii avocaților, inclusiv prin inițierea de proceduri penale nejustificate. De asemenea, statele semnatare se angajează să adopte măsuri legale necesare pentru prevenirea și sancționarea oricăror acte de violență, amenințări sau represalii împotriva avocaților. Implementarea prevederilor Convenției va fi monitorizată de GRAVO.

b) tratatele în vigoare pe care este merit să le implementeze, să le amendeze sau substituie

Convenția se aliniază și completează instrumentele juridice internaționale existente, precum CEDO, care garantează dreptul la un proces echitabil și accesul la justiție. În plus, Protocoalele la CEDO, în special Protocolul 7, extind protecția împotriva procedurilor penale nejustificate, iar Principiile de bază ale ONU privind rolul avocaților din 1990 stabilesc dreptul avocaților de a-și desfășura activitatea fără interferențe externe. De asemenea, Recomandarea Rec(2000)21 a Comitetului de Miniștri subliniază importanța libertății profesionale a avocaților, iar Rezoluția 44/9 a Consiliului ONU pentru Drepturile Omului întărește independența acestora. Convenția implementează și detaliază aceste principii la nivel european, oferind un mecanism obligatoriu pentru protejarea avocaților împotriva amenințărilor, intimidărilor și altor forme de ingerință, contribuind astfel la consolidarea statului de drept în statele membre ale Consiliului Europei.

c) termenul de valabilitate, modul de încetare și prelungire a valabilității tratatului

Convenția va rămâne în vigoare pe durată nedeterminată, sub rezerva dreptului fiecărui stat parte de a o denunța.

Art. 23 al Convenției stabilește procedura prin care orice Parte contractantă poate denunța unilateral Convenția. Această denunțare poate fi formulată în orice moment, printr-o notificare scrisă adresată secretarului general al Consiliului Europei. Conform dispozițiilor convenționale, denunțarea devine efectivă în prima zi a lunii care urmează după expirarea unui termen de trei luni de la data primirii notificării de către secretarul general.

d) modul de amendare a tratatului

Procedura de amendare este reglementată de art. 22 al Convenției. Amendamentele pot fi propuse de orice Parte și trebuie transmise secretarului general al Consiliului Europei. Acesta are obligația de a le comunica tuturor statelor membre ale Consiliului Europei, statelor nemembre care au participat la elaborarea Convenției, statelor semnatare, statelor părți, Uniunii Europene, precum și statelor invitate să adere, în conformitate cu art. 18 alin. (1). Propunerea este apoi transmisă Comitetului Părților, care emite un aviz adresat Comitetului de Miniștri. După consultarea statelor nemembre, Părți la Convenție, Comitetul de Miniștri poate adopta amendamentul. Textul amendamentului adoptat este transmis Părților spre acceptare, iar acesta intră în vigoare în prima zi a lunii următoare expirării unui termen de o lună de la data la care toate Părțile au notificat oficial acceptarea sa.

B. Analiza de impact

1. Informații generale

a) actualitatea tratatului

Actualitatea Convenției este în legătură directă cu fenomenul creșterii atacurilor și ingerințelor în activitatea avocaților, care amenință independența profesiei și drepturile fundamentale ale individului. Într-un context global unde regimurile autoritare și atacurile asupra instituțiilor independente sunt în creștere, protecția avocaților devine esențială pentru statul de drept. Convenția răspunde acestei nevoi, asigurând un cadru uniform de protecție în Europa și obligând statele semnatare să aplice standarde minime pentru libertatea de practicare a profesiei. De asemenea, prin mecanismele de supraveghere și evaluare, aceasta garantează o protecție eficientă și promptă, consolidând rolul avocaților în apărarea drepturilor fundamentale.

b) scopul final al încheierii tratatului

Scopul final al Convenției este protejarea independenței și siguranței profesiei de avocat, ca garanție esențială pentru statul de drept și respectarea drepturilor omului. Ea stabilește standarde minime comune și un mecanism de monitorizare (GRAVO) pentru a preveni abuzurile și a asigura exercitarea liberă a profesiei în toate statele semnatare.

c) existența sau inexistența unor alte opțiuni alternative de reglementare decât tratatul

O altă alternativă internațională cu același nivel de obligativitate juridică, densitate de prevederi și cu un mecanism de monitorizare comparabil cu cel instituit de Convenție nu există. Alte instrumente internaționale, precum Principiile de bază adoptate de al VIII-lea Congres al Națiunilor Unite (1990) sau Recomandarea R(2000)21 a Comitetului de Miniștri, au doar caracter de recomandare (soft law) și nu impun obligații legale directe statelor.

Prin urmare, ratificarea ulterioară a Convenției reprezintă o opțiune viabilă în plan internațional pentru Republica Moldova de a consolida în mod durabil protecția juridică a profesiei de avocat, aliniindu-se totodată la standardele europene obligatorii în domeniu.

Convenția reprezintă un instrument juridic internațional modern și unificat, dedicat consolidării statului de drept prin garantarea independenței, siguranței și libertății de exercitare a profesiei de avocat. După semnarea Convenției și, în cazul ratificării de către Parlament, Republica Moldova va beneficia de un cadru juridic internațional clar și coerent pentru protejarea avocaților împotriva ingerințelor, intimidărilor și altor forme de presiune. Această Convenție va deveni baza cooperării internaționale în materie de protecție a avocaților și va facilita armonizarea legislației naționale cu standardele europene în domeniu, consolidând astfel rolul avocaților în apărarea drepturilor fundamentale și în funcționarea corectă a justiției.

d) necesitatea încheierii unor tratate sau documente subsecvente, cum ar fi protocoalele de implementare, anexele, regulile și modul de aprobare și punere în aplicare a acestora

Încheierea unor tratate sau documente subsecvente, cum ar fi protocoale de implementare, anexe, reguli și modul de aprobare și punere în aplicare a acestora nu este necesară.

e) tratatele similare încheiate cu părți terțe sau dintre părți terțe, precum și analiza practicii existente și a impactului asupra acestora, fie părțile care sunt sau doresc să devină parte la un tratat multilateral, a căror practică ar putea fi urmată

În preambulul Convenției, Părțile își întemeiază încheierea acestui tratat pe următoarele instrumente internaționale existente:

1. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (1950);
2. Principiile de bază adoptate de al VIII-lea Congres al Națiunilor Unite (1990);
3. Recomandarea Rec(2000)21 a Comitetului de Miniștri;
4. Rezoluția 44/9 a Consiliului ONU pentru Drepturile Omului (2020).

f) descrierea succintă a principalelor drepturi și obligații pe care le generează tratatul

Convenția instituie un cadru juridic cu caracter obligatoriu menit să asigure exercitarea profesiei de avocat într-un mediu liber de orice formă de intimidare, presiune sau ingerință nejustificată. Potrivit art. 1, statele părți se angajează să garanteze că avocații își pot desfășura activitatea în independență deplină, fără discriminare, fără teama de atacuri, hărțuire sau represalii. În acest sens, Convenția recunoaște o serie de drepturi fundamentale ale avocaților, indispensabile pentru garantarea unui proces echitabil și a statului de drept. Art. 6 consacră dreptul avocaților de a consilia, asista și reprezenta clienți în toate tipurile de cauze, inclusiv în cele care privesc drepturile omului, precum și accesul prompt la clienți și la informațiile relevante aflate în posesia autorităților publice. Tot în acest articol, alin. 3 stipulează expres dreptul avocaților de a comunica în mod confidențial cu clienții sau potențialii clienți, fără teama că vor fi obligați să divulge conținutul acestor conversații, recunoscând astfel caracterul sacrosanct al confidențialității relației avocat–client.

În plus, Convenția garantează libertatea de exprimare a avocaților prin art. 7, permițându-le acestora să participe la dezbateri publice cu privire la reforma sistemului juridic, interpretarea legii și apărarea statului de drept, atâta timp cât respectă principiile etice și interesul justiției. De asemenea, art. 8 reglementează în mod clar cadrul disciplinar, prevăzând că eventualele sancțiuni aplicate avocaților trebuie să se bazeze pe norme legale clare și să fie dispuse în urma unor proceduri echitabile, transparente și desfășurate de organe independente, cu drept de contestare în fața unei instanțe. Această reglementare oferă garanții importante împotriva sancțiunilor arbitrare. Art. 9 prevede obligația statelor de a proteja avocații împotriva oricăror forme de atac, amenințare sau hărțuire, precum și de a desfășura anchete prompte și eficiente atunci când astfel de situații sunt raportate. Această protecție se extinde și asupra colaboratorilor avocaților și a organizațiilor profesionale din care aceștia fac parte.

Pe lângă drepturi, Convenția impune statelor părți obligații concrete. Astfel, conform art. 4, statele trebuie să adopte măsuri legislative și instituționale pentru a garanta independența profesiei de avocat și a organizațiilor care îi reprezintă, asigurând autonomia acestora în stabilirea normelor de conduită profesională și în gestionarea procedurilor de admitere sau excludere din profesie. Art. 5 solicită ca accesul la profesie să fie reglementat de norme legale clare, obiective și nediscriminatorii, iar deciziile privind admiterea sau excluderea să fie luate de organisme independente, cu posibilitatea de apel în fața unei instanțe imparțiale.

Pentru a asigura respectarea acestor drepturi și obligații, Convenția instituie un mecanism de monitorizare eficient. Acesta este gestionat de GRAVO, un organism independent alcătuit din experți desemnați de Comitetul Părților. GRAVO are misiunea de a evalua periodic modul în care statele respectă și aplică prevederile Convenției, pe baza unor chestionare, informații oficiale și contribuții din partea ONG-urilor, birourilor de avocați sau altor actori relevanți. În cazul în care informațiile sunt incomplete sau contradictorii, GRAVO poate efectua vizite în teren, în cooperare cu autoritățile naționale. Pe baza acestor evaluări, grupul elaborează rapoarte și recomandări

adresate statului evaluat și Comitetului Părților. Mai mult, Convenția prevede posibilitatea declanșării unei proceduri accelerate, în situații de urgență, când există indicii de încălcări grave și iminente ale drepturilor avocaților. Acest mecanism asigură nu doar respectarea Convenției, ci și o reacție rapidă în fața amenințărilor reale la adresa profesiei de avocat.

g) modul de soluționare a disputelor sau inexistența unor astfel de prevederi

Convenția nu prevede un mecanism juridic formal de soluționare a disputelor între statele părți în cazul unor neînțelegeri privind interpretarea sau aplicarea dispozițiilor sale. În schimb, aceasta se bazează pe un sistem de monitorizare prin intermediul GRAVO, care adoptă rapoarte și recomandări. Instrumentele utilizate sunt de natură mai degrabă consultativă și politică decât coercitivă, apelând la presiunea morală, colaborarea interstatală și angajamentul voluntar față de respectarea standardelor prevăzute. Astfel, Convenția favorizează un cadru de cooperare și responsabilitate colectivă, fără a institui sancțiuni formale sau o instanță internațională competentă în soluționarea litigiilor.

h) domeniul de aplicare teritorială a tratatului (teritoriul de aplicare a tratatului)

Domeniul de aplicare teritorială a Convenției este stabilit de fiecare stat semnatar în mod expres, printr-o declarație transmisă la momentul semnării sau al depunerii instrumentului de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare. Astfel, un stat sau Uniunea Europeană poate preciza teritoriile în privința cărora se aplică Convenția, în funcție de propriile competențe și responsabilități internaționale. Ulterior, aplicarea Convenției poate fi extinsă și la alte teritorii aflate sub jurisdicția statului, printr-o notificare oficială către secretarul general al Consiliului Europei. Această extindere intră în vigoare după trei luni de la primirea notificării. În mod similar, un stat poate exclude aplicarea Convenției într-un anumit teritoriu, tot prin notificare, care produce efecte după același termen de trei luni. Aceste prevederi, reglementate de art. 19 al Convenției, oferă statelor părți un cadru flexibil pentru a adapta aplicarea tratatului în funcție de realitățile lor teritoriale și administrative.

i) eventuala urgență a punerii în vigoare a tratatului

Eventuala urgență a punerii în vigoare a Convenției derivă din contextul tot mai îngrijorător al creșterii atacurilor, intimidărilor și ingerințelor la adresa avocaților în numeroase state europene. Lipsa unui instrument juridic internațional obligatoriu care să le garanteze protecția eficientă face ca intrarea rapidă în vigoare a acestei Convenții să fie esențială. Potrivit art. 17, Convenția va intra în vigoare în prima zi a lunii următoare expirării unei perioade de trei luni de la data la care opt semnatori, dintre care cel puțin șase state membre ale Consiliului Europei, își exprimă consimțământul de a fi legați prin acest tratat. Prin instituirea unor standarde minime comune și a unui mecanism de monitorizare (GRAVO), Convenția oferă un cadru practic și concret pentru prevenirea abuzurilor și apărarea independenței profesiei, contribuind astfel la consolidarea statului de drept. De aceea, ratificarea timpurie de către un număr suficient de state este crucială pentru a permite activarea acestor mecanisme și ar semnala o voință politică fermă de protejare a justiției independente în Europa.

2. Aspectul politic, cultural și social

a) efectele tratatului asupra relațiilor bilaterale și multilaterale ale Republicii Moldova, inclusiv în context internațional și regional

Adoptarea și ratificarea Convenției va avea un impact simțitor asupra relațiilor bilaterale și multilaterale ale Republicii Moldova, atât în context universal, cât și regional. În primul rând, Republica Moldova își va întări relațiile cu statele semnatare prin alinierea la standardele prevăzute de Convenție, îmbunătățind protecția profesiei de avocat. De asemenea, ea va participa la mecanismele de monitorizare și de evaluare ale Consiliului Europei, contribuind la întărirea statului de drept în regiune. În cadrul relațiilor multilaterale, Republica Moldova ar putea avea un rol important în promovarea Convenției în rândul statelor terțe la Convenție și va contribui la dezvoltarea unui cadru regional unitar pentru protecția drepturilor avocaților. Mai mult, implementarea Convenției va sprijini încrederea investitorilor internaționali, contribuind indirect la îmbunătățirea mediului economic și comercial al țării. În ceea ce privește relațiile cu Uniunea Europeană, această ratificare va demonstra angajamentul Republicii Moldova față de valorile fundamentale ale UE, susținând procesul de integrare europeană și reformele interne în domeniul justiției. Astfel, implementarea Convenției va consolida poziția Republicii Moldova pe scena internațională, contribuind în același timp la dezvoltarea unui sistem juridic stabil și echitabil.

b) impactul asupra societății, anumitor grupuri sau sectoare ale societății, culturii și dezvoltării umane

Participarea la Convenție va avea un impact pozitiv asupra societății din Republica Moldova, consolidând statul de drept și promovând respectarea drepturilor fundamentale ale individului. Avocații vor beneficia de o protecție sporită în exercitarea profesiei, ceea ce va întări accesul la justiție pentru toți cetățenii, inclusiv grupurile vulnerabile. În plus, ratificarea ulterioară va sprijini dezvoltarea unui sistem juridic transparent și echitabil, esențial pentru cultură și dezvoltarea umană. Societatea va deveni mai conștientă de importanța protecției drepturilor fundamentale și a unui cadru legislativ solid, ceea ce va contribui la o mai bună integrare a Republicii Moldova în comunitatea internațională și la dezvoltarea unui climat de încredere și stabilitate socială.

c) efectele asupra situației social-politice din Republica Moldova

Participarea la Convenție va influența pozitiv situația social-politică din Republica Moldova. Prin consolidarea independenței profesiei de avocat și a statului de drept, Convenția va întări instituțiile juridice și va sprijini procesul de reformă al sectorului justiției, contribuind astfel la creșterea transparenței și încrederii în sistemul judiciar. Acest lucru poate genera un climat mai stabil pentru activitatea politică și socială, având un efect pozitiv asupra respectării drepturilor fundamentale ale cetățenilor. De asemenea, implementarea acestui instrument internațional va ajuta Republica Moldova să îndeplinească standardele internaționale, facilitând relațiile externe, în special cu instituțiile europene și internaționale. Totodată, prin protejarea avocaților și promovarea unei justiții echitabile, se va contribui la o mai mare responsabilizare politică și socială, reducând riscurile de corupție și abuzuri din partea autorităților.

d) necesitatea sau existența unor consultări publice asupra tratatului

Pentru a asigura consultarea publică, proiectul Decretului Președintelui Republicii Moldova pentru aprobarea semnării Convenției a fost publicat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției, la compartimentul *Transparența decizională*, rubrica *Registrul proiectelor de acte normative*.

3. Aspectul economic și de mediu

Convenția nu conține prevederi explicite sau directe care să abordeze în mod specific aspectele economice sau de mediu. Principalele teme ale Convenției se concentrează pe protecția drepturilor profesionale ale avocaților și pe asigurarea unui cadru de securitate în care aceștia își pot exercita profesia în mod independent, fără interferențe externe, în cadrul sistemului de justiție.

4. Aspectul normativ

Convenția este compatibilă cu prevederile Constituției Republicii Moldova și cu Carta ONU, fără a contraveni altor tratate internaționale la care Republica Moldova este parte, precum Pactul internațional privind drepturile civile și politice sau Convenția europeană a drepturilor omului. De asemenea, ea este compatibilă cu legislația Uniunii Europene, având în vedere reglementarea protecției drepturilor fundamentale ale avocaților prin directivele UE, cum ar fi Directiva 98/5/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 1998 de facilitare a exercitării cu caracter permanent a profesiei de avocat într-un stat membru, altul decât cel în care s-a obținut calificarea și Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate. Deocamdată, la etapa semnării Convenției, nu se întrevide necesitatea operării unor modificări ale cadrului normativ național. O analiză mai minuțioasă a acestui aspect se va efectua la etapa examinării oportunității ratificării Convenției.

5. Aspectul instituțional și organizatoric

a) formele de cooperare prevăzute în tratat sub aspect instituțional și organizatoric

Art. 15 subliniază necesitatea colaborării între statele semnatare și alte organisme internaționale relevante, precum Comitetul de Miniștri și Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, pentru a asigura respectarea prevederilor Convenției. În plus, art. 10 stabilește înființarea GRAVO, responsabil cu monitorizarea implementării Convenției, ceea ce facilitează cooperarea dintre instituțiile naționale și cele internaționale. Art. 11 prevede constituirea Comitetului Părților, alcătuit din reprezentanții statelor semnatare, care contribuie la aplicarea eficientă a Convenției, iar art. 12 prevede mecanisme concrete de cooperare, inclusiv prin transmiterea de informații, participarea la proceduri de evaluare și organizarea de vizite de monitorizare. Aceste măsuri creează un cadru instituțional clar de colaborare între autoritățile competente, organizațiile profesionale și entitățile internaționale, în vederea protejării drepturilor avocaților și a garantării independenței acestora în exercitarea profesiei.

b) necesitatea înființării unor instituții sau structuri noi naționale și internaționale, sau modificării celor existente

Nu este necesară înființarea unor astfel de instituții sau structuri noi.

c) necesitatea abilitării unor persoane sau instituții cu împuterniciri noi

La nivel național nu este necesară abilitarea unor persoane sau instituții cu împuterniciri noi.

d) necesitatea și modalitatea participării Republicii Moldova și a reprezentanților săi la reuniunile și structurile internaționale menite să asigure implementarea tratatului (vizite, grupuri mixte de cooperare, organizații internaționale și organele acestora etc.)

Convenția stabilește un mecanism de monitorizare internațională care implică direct statele părți, atât la nivel decizional, cât și operațional. Astfel, Republica Moldova va fi chemată să participe în cadrul Comitetului Părților, prin reprezentanți oficiali care vor contribui la elaborarea politicilor de implementare, alegerea membrilor GRAVO și adoptarea recomandărilor pentru statele evaluate. De asemenea, participarea este necesară în vederea operaționalizării activității GRAVO, prin nominalizarea de candidați în calitate de membri ai GRAVO și cooperarea cu delegațiile GRAVO în cadrul procedurilor de evaluare, inclusiv în timpul vizitelor de monitorizare efectuate în Republica Moldova. În cadrul acestor vizite, autoritățile naționale vor trebui să asigure accesul experților la informații, documente și persoane relevante. În situații urgente, cum ar fi riscuri grave sau încălcări ale drepturilor avocaților, Republica Moldova trebuie să răspundă prompt solicitărilor GRAVO și să coopereze în anchetele speciale. Totodată, statul este obligat să transmită informații și rapoarte către GRAVO și alte organisme ale Consiliului Europei, ceea ce implică stabilirea unor celule de contact și proceduri naționale clare pentru colectarea și transmiterea datelor. În plus, articolele 15 și 16 prevăd necesitatea colaborării cu alte organizații internaționale și regionale relevante, inclusiv prin participarea în grupuri de lucru, conferințe și proiecte comune privind protecția avocaților.

Cu titlu preliminar și în eventualitatea ratificării ulterioare a Convenției, activitățile necesare îndeplinirii acestor obligații, ar reveni în principal reprezentanților Ministerului Justiției și organelor Uniunii Avocaților din Republica Moldova.

e) necesitatea asigurării cu resursele umane corespunzătoare pentru implementare

Pentru implementarea corespunzătoare a Convenției nu sunt necesare alte resurse umane decât cele existente.

f) instituția sau instituțiile naționale responsabile de negocierea, semnarea și/sau implementarea tratatului

Se preconizează că domnul Mihai Popșoi, ministrul afacerilor externe al Republicii Moldova, să semneze Convenția în cadrul ceremoniei formale de semnare ținute la Luxemburg pe data de 13 mai 2025, cu ocazia reuniunii miniștrilor afacerilor externe ai Consiliului Europei.

Asigurarea implementării Convenției la nivel național, odată ce statul devine parte la tratat, ar reveni autorităților puterii executive și judecătorești, precum și, după caz, Parlamentului, în măsura în care ar fi necesară adoptarea unor norme legislative pentru punerea în aplicare a instrumentului internațional.

i) necesitatea sau existența unui plan de acțiuni instituțional sau interinstituțional privind asigurarea măsurilor organizatorice

Un atare plan de acțiuni nu este necesar.

6. Aspectul financiar

Art. 18 alin. (3) prevede o obligație financiară pentru statele care nu sunt membre ale Consiliului Europei, dar care doresc să adere la Convenție. Aceste state vor trebui să contribuie financiar la activitățile GRAVO și ale Comitetului Părților. Modalitățile exacte ale acestei contribuții vor fi stabilite de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei.

7. Aspectul temporar

a) etapele și termenele realizării măsurilor preparatorii până la și după intrarea în vigoare a tratatului, indispensabile pentru punerea în aplicare a acestuia

Etapele premergătoare intrării în vigoare a Convenției includ, în primul rând, semnarea acesteia, urmată de ratificare. Un alt pas important este nominalizarea și selectarea membrilor GRAVO, potrivit art. 10, care prevede că statele părți trebuie să desemneze candidați pentru acest grup, responsabil de monitorizarea implementării Convenției. Această procedură trebuie realizată în termen de un an de la intrarea în vigoare a Convenției.

După intrarea în vigoare a Convenției, etapele principale includ funcționarea GRAVO și punerea în aplicare a procedurilor de evaluare a implementării. GRAVO va putea efectua vizite de evaluare în cooperare cu autoritățile naționale, pentru a verifica modul în care prevederile Convenției sunt respectate la nivel național. Ulterior, acesta va transmite statelor părți rapoarte și recomandări privind măsurile necesare. În baza acestor recomandări, statele părți vor trebui să adopte măsuri relevante pentru a asigura o aplicare cât mai eficientă a prevederilor Convenției.

b) oportunitatea aplicării provizorii a tratatului

Aplicarea provizorie a Convenției este inoportună.

c) etapele și termenele de implementare a tratatului

Implementarea Convenției va consta în aplicarea propriu-zisă a prevederilor ei.

d) periodicitatea prezentării rapoartelor de monitorizare sau evaluare a implementării tratatului și/sau organizării reuniunilor sau consultațiilor privind implementarea tratatului

Periodicitatea prezentării rapoartelor de monitorizare și organizării reuniunilor sau consultațiilor privind implementarea Convenției este reglementată în special de articolele 10–15 ale Convenției și se realizează prin intermediul mecanismului de monitorizare instituit, în principal, prin GRAVO și Comitetul Părților. Conform art. 12, procedura de evaluare se desfășoară în runde, ceea ce presupune o periodicitate ciclică stabilită de GRAVO. În acest context, statele părți vor furniza în mod periodic informații relevante privind aplicarea Convenției, prin chestionare, rapoarte sau alte instrumente de evaluare. GRAVO poate adopta rapoarte cu concluzii și recomandări, care sunt transmise Comitetului Părților și publicate împreună cu eventualele observații ale statului evaluat. De asemenea, conform art. 14, GRAVO poate emite opinii cu privire la implementarea Convenției, în afara rundelor de evaluare.

În ceea ce privește reuniunile, art. 11 prevede că prima întrunire a Comitetului Părților trebuie organizată în termen de un an de la intrarea în vigoare a Convenției, iar ulterior, acesta se reunește ori de câte ori o treime dintre statele părți, președintele Comitetului sau secretarul general al Consiliului Europei solicită acest lucru. Așadar, reuniunile nu sunt desfășurate într-un calendar strict, ci se organizează în funcție de necesitățile monitorizării și implementării. Totodată, art. 15 impune ca Comitetul de Miniștri și Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei să fie informate periodic cu privire la implementarea Convenției.

e) posibilitatea și consecințele suspendării sau încetării tratatului în situații speciale

Convenția nu prevede în mod expres mecanisme de suspendare a aplicării sale în situații speciale, cum ar fi crize naționale, conflicte armate sau alte circumstanțe excepționale. Totuși, în conformitate cu normele generale de drept internațional și practica aplicării tratatelor internaționale, inclusiv Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor (1969), statele părți ar

putea invoca în mod excepțional clauze de forță majoră, stare de necesitate sau imposibilitate de executare ca motive pentru suspendarea temporară sau chiar denunțarea tratatului.

În ceea ce privește denunțarea Convenției, art. 23 reglementează acest proces, permițând unui stat parte să se retragă din tratat printr-o notificare oficială adresată secretarului general al Consiliului Europei. Conform acestui articol, denunțarea devine efectivă după trei luni din data la care notificarea este primită de secretarul general. Acesta este termenul stabilit pentru ca denunțarea să producă efecte, iar statul respectiv nu va mai fi legat de Convenție începând cu prima zi a lunii care urmează expirării celor trei luni.

f) eventuale obligații care ar putea rămâne în vigoare după stingerea tratatului

Convenția nu prevede expres obligații care să rămână în vigoare după stingerea ei.

C. Rezultatele negocierilor

La 12 martie 2025, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat textul Convenției, marcând încheierea unui proces de negociere lansat în 2018. Procesul a inclus numeroase consultări și revizuri ale textului pentru a asigura coerența cu legislațiile naționale ale statelor membre ale Consiliului Europei. Convenția urmează să fie deschisă spre semnare în luna mai 2025 și va intra în vigoare la expirarea a trei luni după ce cel puțin opt state – dintre care minimum șase trebuie să fie membre ale Consiliului Europei – vor încheia procedura de ratificare. Republica Moldova nu a fost implicată în procesul de elaborare și negociere a acestui document.

D. Aspectul procedural al semnării

a) necesitatea formulării, cu ocazia semnării, forma și conținutul rezervelor sau declarațiilor la un tratat multilateral

Forma și conținutul rezervelor și declarațiilor formulate cu ocazia semnării sau ratificării Convenției sunt reglementate de articolele 21 și 20 ale Convenției și urmăresc să asigure aplicabilitatea flexibilă și coerentă a tratatului în funcție de particularitățile sistemului juridic al fiecărui stat parte.

Conform art. 21, un stat parte poate, la momentul semnării sau depunerii instrumentului de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, să transmită secretarului general al Consiliului Europei o rezervă referitoare la aplicarea sau neaplicarea anumitor dispoziții ale tratatului, inclusiv a celor din art. 6, care reglementează drepturile profesionale ale avocaților. De asemenea, rezervele pot specifica aplicarea doar în condiții sau cazuri particulare, cum ar fi în cazul dispozițiilor care se referă la persoanele recunoscute de instanțele internaționale ca fiind competente să acționeze în fața acestora. Alte rezerve nu sunt permise față de celelalte dispoziții ale Convenției.

În ceea ce privește declarațiile, art. 20 prevede că fiecare stat parte are obligația de a specifica, la semnare sau ratificare, printr-o declarație adresată secretarului general, titlurile profesionale care sunt incluse în definiția de „avocat” prevăzută la art. 3 lit. a), în conformitate cu legislația națională. Aceste declarații pot fi modificate ulterior. De asemenea, conform art. 20 alin. (2), un stat parte poate declara că termenul „autorități publice” include anumite organisme specifice, în conformitate cu legislația națională, adică fiecare stat parte poate lămuri ce entități sunt considerate „autorități publice” în contextul Convenției, în funcție de structura sa legislativă, și aceste declarații pot fi, de asemenea, modificate sau retrase ulterior.

Nu se consideră oportună formularea, cu ocazia semnării, a unor rezerve sau declarații la tratat. Analiza oportunității formulării unor astfel de rezerve și declarații se va face la momentul ratificării tratatului.

b) modul de încheiere a tratatului (ceremonie formală sau informală de semnare, semnare prin corespondență, încheierea tratatului prin schimb de note)

Convenția va fi deschisă spre semnare la data de 13 mai 2025, cu ocazia reuniunii miniștrilor afacerilor externe ai statelor membre ale Consiliului European, care va avea loc la Luxemburg.

Conform Convenției, funcția de depozitar este îndeplinită de secretarul general al Consiliului European, el fiind responsabil pentru primirea, păstrarea și notificarea declarațiilor, rezervelor, instrumentelor de ratificare și altor comunicări oficiale legate de Convenție.

c) limbile în care se vor semna textele autentice ale tratatului și limba de referință

A se vedea clauzele finale ale Convenției.

d) propuneri privind nivelul și funcția persoanei sau persoanelor care vor semna tratatul și necesitatea eliberării deplinei puteri

A se vedea Secțiunea B) pct. 5 lit. f) de mai sus.

e) locul semnării și data preconizată sau aproximativă a semnării / a deschiderii pentru semnare (în cadrul unei vizite, conferințe, reuniuni etc.)

Data preconizată pentru semnarea Convenției este 13 mai 2025, în cadrul ceremoniei formale de semnare care va avea loc la Luxemburg, cu ocazia reuniunii miniștrilor afacerilor externe ai statelor membre ale Consiliului European.

Reieșind din cele expuse, considerăm oportun avizarea proiectului Decretului Președintelui Republicii Moldova cu privire la aprobarea semnării Convenției.

Secretar de stat

Eduard SERBENCO